

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС ТВОРЧИХ РОБІТ

ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «КУП'ЯНСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ»

НОМІНАЦІЯ

«Відродження України на цінностях прав людини»

Виконала: здобувачка освіти Державного навчального закладу «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»

Овечкіна Анастасія Денисівна

Творча робота в номінації

«Відновлення України на цінностях прав людини»

Відновлення України – це не просто ремонт дахів та будівництво мостів. Я вважаю, що це історичний шанс побудувати кращу справді європейську, стійку та справедливу державу. Цінності прав людини мають стати архітектурним планом і моральним компасом цього процесу. Це не абстрактні ідеали, а практичні інструменти для забезпечення сталого розвитку, соціальної злагоди та європейської інтеграції.

Відновлення не може бути виключно технічним або економічним процесом. Його філософія базується на визнанні непорушності людської гідності, яка була атакована та розтоптана агресором.

Права людини – це базові гарантії від держави, які захищають гідність кожного. Це означає:

- ви маєте цінність: ніхто не може принижувати вас чи порушувати ваші свободи;
- ви маєте право голосу: ви можете впливати на те, як живе ваша громада;
- всі рівні перед законом: не важливо, хто ви – міністр, здобувач освіти чи вчитель, закон однаковий для всіх;
- маєте право на справедливість: якщо вас образили чи зруйнували ваше майно, держава зобов'язана відновити справедливість.

Я вважаю, що відбудова, орієнтована на права, означає відновлення порушеної справедливості. Це не просто компенсація за зруйнований будинок, це:

- відповідальність: винні у руйнуванні мають бути покарані. Це відновлює наше почуття захищеності.
- чесність: гроші на відновлення мають іти за призначенням, без корупції. Кожен повинен знати, куди пішов кожні гривня, євро чи долар.
- гарантія: ми будуємо так, щоб це більше ніколи не повторилося – сильну та стійку державу. І в першу чергу, це формування

суспільства, здатного протистояти майбутнім викликам, де права та свободи є головним захисним механізмом.

Фундаментом відновлення є Конституція України, особливо її Розділ II "Права, свободи та обов'язки людини і громадянина".

Проте, інтеграція прав людини вимагає прямого застосування міжнародних стандартів, таких як:

- Загальна декларація прав людини як моральний та юридичний орієнтир.
- Європейська конвенція з прав людини (ЄКПЛ), рішення Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) та стандарти Ради Європи.
- Принципи ООН щодо прав людини та відновлення після конфліктів.

Відновлення має здійснюватися з забезпеченням гарантій не повторення порушень, що були скоєні як окупаційною владою, так і (у минулому) внутрішньою не ефективністю держави.

Відновлення має починатися не з Києва, а з вашої вулиці, вашого села, вашого міста. Місцеві громади є ключовою ланкою у процесі відновлення. Без їхньої активної участі та права на самовизначення у відбудові, будь-який план ризикує залишитися на папері.

Головний принцип тут – право на участь.

Які практичні кроки я б запровадила, при відбудові громади:

1. Проведення оцінки потреб з орієнтацією на права: не просто підрахунок збитків, а оцінка впливу руйнувань на реалізацію конкретних прав (наприклад, руйнування школи = порушення права на освіту).
2. Створення постійних робочих груп в Громадській Раді, куди входять саме ті люди, яких стосується відбудова. Ці групи повинні мати обов'язкові квоти для найбільш вразливих груп: внутрішньо переміщених осіб (ВПО), ветеранів/ветеранок (особливо з інвалідністю), людей похилого віку та молоді. Вони мають реально голосувати за те, що будувати в першу чергу: чи це буде спортивний центр, чи нова лікарня.

3. Виділення частини бюджету відновлення, рішення щодо використання якого приймається безпосередньо громадянами через прозорі конкурси та голосування. Це сприяє підзвітності та впливу громади на результат.
4. • Прозорий бюджет: кожен житель громади має зайти на сайт і побачити, скільки грошей прийшло на відновлення і на що їх витрачають. Жодних таємниць.
5. Народний контроль: створення доступних "гарячих ліній" або онлайн-форм, де кожен може повідомити про можливу корупцію чи неякісне будівництво, і знати, що на його звернення відреагують.

Принцип недискримінації означає, що усі мають рівні права на відновлені блага, і ми не забуваємо про найбільш вразливих.

А цьому, на мою думку, можуть сприяти:

- **Обов'язкове впровадження універсального дизайну та безбар'єрності:** відновлення житла, медичних закладів та транспорту має відповідати найвищим стандартам безбар'єрності, забезпечуючи права людей з інвалідністю (згідно з Конвенцією ООН). Кожна нова школа, лікарня, тротуар, автобус мають бути доступними для людини на кріслі колісному, для мами з візочком, для людей похилого віку.
- **Гендерна чутливість:** забезпечення рівного представництва жінок у процесах прийняття рішень; планування безпечних громадських просторів та інфраструктури, що враховує потреби жінок і дітей (наприклад, освітлення, дитячі кімнати). Якщо ми відновлюємо освітлення вулиць, ми думаємо про безпеку жінок у вечірній час. Якщо будуємо дитячі садочки, створюємо можливість працювати для жінок.
- **Програми соціальної інтеграції ВПО:** створення механізмів, які забезпечують рівний доступ ВПО до відновленого житла та соціальних послуг, запобігаючи виникненню "гетто" чи "таборів" для переселенців. Програми житла мають бути чесними і враховувати потреби, а не лише знайомства. Переселенці – це частина громади, вони повинні мати ті ж права і можливості, що й місцеві жителі.

Війна принесла біль, але вона також може створити розкол: між тими, хто поїхав, і тими, хто залишився; між військовими і цивільними; між різними регіонами. Права людини – це єдиний моральний кодекс, який може нас об'єднати.

Людська гідність – це визнання, що кожен українець, незалежно від досвіду, заслуговує на повагу та має рівну цінність.

А для цього вже є деякі програми, а інші я б дуже бажала, щоб були:

- Програми реінтеграції ветеранів: ми маємо забезпечити військовим, що повертаються, не просто медалі, а гідне життя. Це їхнє право на якісне лікування, психологічну підтримку та роботу. Вони мають відчувати, що вони будують мир так само, як боролися за нього.
- Подолання стереотипів: створення освітніх програм та медіа-кампаній, спрямованих на подолання стереотипів щодо ВПО, людей з прифронтових територій та інших груп, що постраждали від конфлікту. Справжня згуртованість неможлива без відновлення довіри до інститутів влади та відчуття справедливості.

Що хотілось би бачити від влади:

- Право на відшкодування (репарації): швидкий, прозорий та ефективний механізм компенсації за зруйноване житло та майно є ключовим елементом відновлення справедливості та довіри до держави.
- Прозорість бюджетування: коли громадяни бачать, що ресурси на відновлення використовуються прозоро та без корупції, їхня довіра до влади зростає, що безпосередньо зміцнює соціальну згуртованість.
- Відповідальність та правда: процеси притягнення до відповідальності за воєнні злочини та злочини проти людяності, а також встановлення історичної правди про окупацію є критичними для суспільного зцілення. Справедливість, що ґрунтується на міжнародному праві, об'єднує націю.
- Ми маємо відновити роботу судів та правоохоронних органів так, щоб люди вірили в закон. Коли бізнес знає, що його право власності

захищене, він інвестує. Коли людина знає, що її скарга буде розглянута, вона довіряє владі.

Інтеграція прав людини у відновлення — це не лише внутрішня політика, але й стратегічний геополітичний крок, який демонструє беззастережну приналежність України до європейської цивілізації. Європейський Союз — це клуб, заснований на цінностях. Вони не просто дивляться на нашу економіку, вони дивляться на те, як ми ставимося до своїх громадян. Наше відновлення, засноване на правах людини, — це наш найкращий аргумент для вступу в ЄС.

Членство в ЄС вимагає виконання Копенгагенських критеріїв, серед яких стабільність інститутів, які гарантують демократію, верховенство права, права людини та повагу і захист меншин.

Які принципи, засновані на правах людини, сприяли б вступу до ЄС:

- Верховенство права в дії: прозорість та антикорупційні заходи у сфері відновлення (наприклад, використання електронних систем типу DREAM) є практичною реалізацією верховенства права. Це гарантує ЄС, що їхня фінансова допомога буде використана підзвітно.
- Захист меншин: відновлення має включати цільові програми для забезпечення прав національних меншин, включаючи доступ до освіти рідною мовою та культурних об'єктів. Це прямий доказ відповідності європейським стандартам.
- Правова сила: якщо ми гарантуємо право на справедливий суд, захищаємо права журналістів і боремося з корупцією (особливо у відбудові) — ми доводимо свою європейськість на практиці. Європа бачить не лише наші обіцянки, а й реальні дії.
- Захист найслабших: якщо ми захищаємо права біженців, людей з інвалідністю та національних меншин на рівні європейських стандартів, ми автоматично стаємо частиною європейської правової спільноти.

Україна повинна здійснити правовий синхронізм, вбудовуючи європейські стандарти у національне законодавство, особливо у сферах, пов'язаних з відбудовою. Імплементация директив ЄС у сфері екології, охорони праці,

захисту споживачів та державних закупівель (які мають сильний правозахисний компонент) є обов'язковою. Забезпечення незалежності та ефективності судової влади для захисту прав власності, свободи слова та інших фундаментальних прав, порушених війною, — це критична умова довіри з боку ЄС.

Відбудова України на цінностях прав людини — це дорожня карта до перетворення країни з постраждалої від війни держави на сильного та надійного члена ЄС. Це вимагає системних і довгострокових зусиль.

Для забезпечення стійкості відновлення необхідно виховувати нове покоління державних службовців та громадян, які свідомо керуються цінностями прав людини.

Які шаги для цього я б запропонувала:

- інтеграцію курсів з прав людини, антидискримінаційної політики та етики державної служби у програми підготовки молодих фахівців (що планують стати державними службовцями).
- створення громадської культури, де вимагання підзвітності від влади є нормою, а не винятком.

Зараз ми майбутнє держави й дуже скоро ми будемо вирішувати ці питання та будемо рушійною силою цього відновлення.

Що я буду робити, коли стану держслужбовцем:

- впроваджувати інноваційні, прозорі та інклюзивні підходи у своїй роботі;
- виступати за права тих, хто має найменше можливостей для самозахисту;
- забезпечувати, щоб кожен державний акт, від видачі довідки до керування багатомільярдным проєктом, був пронизаний повагою до людської гідності.

Висновок: Відбудова України — це шанс не просто повернути "як було", а збудувати державу, де кожна людина відчуває себе захищеною, почутою та рівною.

Відновлення України на цінностях прав людини — це не лише про що ми відбудовуємо, а й про як ми це робимо. Це ціннісний вибір, який гарантує, що

майбутня Україна буде справжньою європейською державою — вільною, справедливою та орієнтованою на людину.